

BARNBOKSLUT

Årsberättelse 2020

Foto: Johan Werner Avby

Innehåll

Inledning och kommentarer	1
1. Demografi barn och unga	3
2. Grunden för barnets rättigheter	3
2.1 Förbud mot diskriminering	3
2.1.1 Barnahus	3
2.1.2 Habiliteringscentrum	3
2.1.3 Naturbruksgymnasierna	3
2.1.4 Sektion Folkhälsa	3
2.1.5 Smålands musik och teater	3
2.2 Principen om barnets bästa	3
2.2.1 Barnahus	4
2.2.2 Familjecentral	4
2.2.3 Habiliteringscentrum	4
2.2.4 Kultur och utveckling	4
2.2.5 Naturbruksgymnasierna	4
2.2.6 Sektion Folkhälsa	4
2.2.7 Verksamhetsutvecklare i samverkan	5
2.3 Ansvar för barnets rättigheter	5
2.3.1 Barnhälsovården	5
2.3.2 Barn och ungdomspsykiatri	5
2.3.3 Barn och ungdomsmedicinska kliniken	5
2.3.4 Barnahus	6
2.3.5 Habiliteringscentrum	6
2.3.6 Kultur och utveckling	6
2.3.7 Länstrafiken	6
2.3.8 Naturbruksgymnasierna	6
2.4 Rätt till livet, goda förutsättningar för optimal utveckling	6
2.4.1 Habiliteringscentrum	7
2.4.2 Kultur och utveckling	7
2.4.3 Naturbruksgymnasierna	7
2.4.4 Sektion Folkhälsa	8

2.5	Åsiktsfrihet, delaktighet och rätt att bli hörd.....	8
2.5.1	Barnhälsovården.....	8
2.5.2	Kultur och utveckling.....	9
2.5.1	Naturbruksgymnasierna	10
2.5.2	Sektion Folkhälsa	10
2.5.3	Smålands musik och teater.....	10
2.5.4	Ungdomsmottagning	10
3.	Barnets friheter och rätt till utveckling, utbildning, lek, vila, kultur och fritid.....	10
3.1	Rättigheter för barn med funktionsnedsättning	11
3.1.1	Kultur och utveckling.....	11
3.1.2	Naturbruksgymnasierna	11
3.2	Rätt till vila, lek, kultur och fritid.....	11
3.2.1	Familjecentral.....	11
3.2.2	Kultur och utveckling.....	11
3.2.3	Naturbruksgymnasierna	12
3.2.4	Sektion Folkhälsa	12
4.	Rätt till goda uppväxtvillkor	13
4.1	Föräldrars ansvar för barns utveckling, uppfostran och ekonomi	13
4.1.1	Familjecentral.....	13
4.1.2	Habiliteringscentrum.....	14
4.1.3	Naturbruksgymnasierna	14
4.1.4	Sektion Folkhälsa	14
4.1.5	Ungdomsmottagning	14
5.	Rätt till hälsa.....	15
5.1	Rätt till bästa uppnåeliga hälsa	15
5.1.1	Barnhälsovården.....	15
5.1.2	Familjecentraler.....	16
5.1.3	Tillgång till hälso- och sjukvård.....	16
5.1.4	Barnsjukvård	16
5.1.5	Barn- och ungdomsmedicinska mottagningen	17
5.1.6	Barn- och ungdomshälsan	18
5.1.7	En väg in – barn och unga, psykisk hälsa	18
5.1.8	Barn- och ungdomspsykiatrien	19

5.1.9	Giftfri sjukvård för barn	20
5.1.10	Habiliteringscentrum	20
5.1.11	Naturbruksgymnasierna	20
5.1.12	Patientnämnden	20
5.1.13	PLUSS, psykisk hälsa, lärande och utveckling i samverkan för små barn	21
5.1.14	Tandvården	21
5.1.1	Sektion Folkhälsa	22
5.1.2	Systematiskt hälsoarbete Bästa platsen att växa upp, leva och bo på	22
5.1.3	Ungdomsmottagning	24
5.2	Rätt till rehabilitering till barn som farit illa.....	25
5.2.1	Naturbruksgymnasier	25
5.2.2	Ungdomsmottagning	25
6.	Region Jönköpings läns barnrättsbaserade verksamhet	25
6.1	Barnrättsombud	26
6.2	Barn som anhöriga.....	26
6.3	Barnskyddsteam.....	27
6.4	Fokusgrupp Barnets rättigheter	28

Inledning och kommentarer

Barnbokslut 2020 innefattar aktiviteter både från hälso- och sjukvården, Länstrafiken samt utbildning och kultursektorn. Syftet med rapporten är att ge en bild av verksamheterna ur ett barnrättsperspektiv. FN:s konvention för barnets rättigheter utgör ett grundfundament i samarbetet och samverkan med såväl länets kommuner som idéburna organisationer. Insatser och aktiviteter görs i olika stor omfattning inom Region Jönköpings län. Barnbokslutet garanterar dock ingen heltäckande bild av allt arbete som genomförts för barns bästa.

Barnkliniken har under året påbörjat en kollegial granskning enligt konceptet barnanpassad vård. Granskningen utgår ifrån ett flertal frågeställningar inom fem olika områden: vårdprocess och organisation, miljö, trygghet, delaktighet och information, lärande, inflytande och påverkan, rättigheter. Initialt genomfördes en egengranskning under 2020.

I Barnahus verksamhet står barnets väg genom barnahus i centrum. Barnahus finns till för att barnet ska få vistas i en trygg miljö dit professionella vuxna kommer för att i en utsatt situation ge barnet skydd, en trygg rättsprocess och hjälp till förståelse för vad som sker.

Barn- och ungdomspsykiatriska kliniken deltar i Dep-lyftet (behandling mot depression) som syftar till implementering av vårdriktlinjer för depression och har på länsnivå är ”kaskad 3”, där utbildade medarbetare lär kollegor, i gång. Flera medarbetare har på det sättet väsentligt förbättrat sin kompetens och utfallet av det ser vi i tydliga, säkerställda resultat av patienters mående.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och Barn - och ungdomshälsan (BUH) i Region Jönköpings län har tidigare saknat ett systematiskt bedömningsinstrument för triagering av vårdnivå för barn och unga med psykisk ohälsa. Ett gemensamt förbättringsarbete har pågått sedan 2018 och den 28 januari 2020 startades en ny gemensam länsenhet för BUP och BUH, En väg in- barn och unga, psykisk hälsa.

Under 2020 utvecklade BUH ytterligare ett digitalt stödprogram i plattformen Stöd och behandling, ”Goda vanor för ditt barns mående”. Stödprogrammet riktar sig till vårdnadshavare som enda insats eller i kombination med andra insatser som BUH erbjuder.

Faktisk väntetid till nybesök inom 60 dagar är för BUMM Norr 93%, BUMM Söder 97% och BUMM Öster 88%.

Munhälsa bland barnen i vår region är god och den ökning av kariesförekomst som tidigare noterats kan vara bruten. I åldrarna 3, 6, 12 och 19 år ser vi en positiv trend.

Inom ramen för Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård i Region Jönköpings län, har barnhälsovården arbetat vidare för att främja barns hälsa med särskilt fokus på barn i

socioekonomiskt utsatta områden. Arbetet har bedrivits med det övergripande målet att öka tillgängligheten för grupper som har sämre hälsa och tandhälsa och lägre vaccinationstäckning. Arbete för att öka tillgängligheten har bedrivits med utökade hembesök och under året har också hembesök i samverkan med socialtjänsten utvecklats på allt fler Familjecentraler.

Det finns nu 21 familjecentraler i länet och det är totalt 25 450 barn inskriva på länets familjecentraler och tillgängligheten till dessa är 99,3 %.

Sveriges kommuner och Regioner (SKR) håller samman det nationella utvecklingsarbetet Strategi för hälsa. I Jönköpings län har en inriktning för arbetet förankrats i ledningssystemet för samverkan mellan länets kommuner och Region Jönköpings län. Under 2020 inleddes ett lärande nätverk, Bästa plasten att växa upp, leva och bo på, med syfte att påbörja ett fördjupat arbete inom tre prioriterade områden i nära samverkan: fullföljda studier, psykisk hälsa och fysisk aktivitet

Hälsokommunikatörerna inom sektion Folkhälsa har fått utbildning om Barnkonventionen av Barnskyddsteamet. Material om Barnkonventionen, från Barnombudsmannen, på somaliska, arabiska, tigrinja och persiska har delats ut till deltagare vid föreläsningar som hållits på exempelvis länets familjecentraler, arbetsmarknadsavdelningar och SFI. Totalt har hälsokommunikatörerna nått ut till 1100 deltagare som Hälsokommunikatörerna mött under 2020.

Under 2020 har naturbruksgymnasierna intensifierat arbetet kring elevers frånvaro. Elevernas mentorer följer dagligen upp de elever som saknas i skolan och har dialog med hemmet. Professionernas roller i elevhälsoteamet är tydliga och de träffas varje vecka för att följa upp elever som behöver stöd, på så sätt används skolans resurser på bästa sätt för att möta elevernas behov. 97,3 % av eleverna på Tenhults naturbruksgymnasium och 80 % av eleverna på Stora Segerstad klarade gymnasieexamen.

Kultur och utveckling har börjat titta på en samordning kring barnets bästa inom hela Regional Utveckling för att på ett ännu bättre sätt kunna arbeta med frågan i alla styrdokument, handlingsplaner med mera.

1. Demografi barn och unga

Antalet barn och unga upp till 18 år är 79 502 stycken (2020-12-01) och utgör cirka 22 procent av den totala befolkningen i länet. Under 2020 var antalet asylsökande barn 248 varav 13 var ensamkommande. 2019 var de 458 varav 29 var ensamkommande (Källa: SCB samt Migrationsverket). Antalet asylbarn har sjunkit och enligt data 2021-01-01 var 240 barn geografiskt fördelade till 201 på Högländet, 32 i Jönköping och 7 i Värnamo.

2. Grunden för barnets rättigheter

Region Jönköpings län arbetar för alla barns lika värde, jämställdhet, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

2.1 Förbud mot diskriminering

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Inget barn ska diskrimineras på någon grund. Vi ska visa alla barn och deras familjemedlemmar samma respekt. (Artikel 2)

2.1.1 Barnahus

Inom barnahusverksamheten tas barn emot oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion/trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

2.1.2 Habiliteringscentrum

Hörselhabiliteringen har köpt in nya barnböcker till väntrummet, valda utifrån ett normkritiskt perspektiv.

2.1.3 Naturbruksgymnasierna

Region Jönköpings läns gymnasieskolor Tenhults Naturbruksgymnasium och Stora Segerstad Naturbruksgymnasium har fungerande planer mot diskriminering och kränkande behandling.

2.1.4 Sektion Folkhälsa

Sektion Folkhälsa har genomfört utbildning och diplomering inom hbtq. Under 2020 har en familjecentral blivit hbtq-diplomerad och fyra familjecentraler har genomgått omdiplomering. Även Barn och ungdomshälsan i Nässjö har blivit omdiplomerad. Därutöver har elevhälsan på Brinellgymnasiet i Nässjö och Familjerådgivarna i Småland blivit hbtq-diplomerade. En digital föreläsning med temat hbtq genomfördes för all personal på Tenhults Naturbruksgymnasium.

2.1.5 Smålands musik och teater

Via barnkulturpengen bjuder Smålands musik och teater in två årskurser, en i lågstadiet och en i högstadiet, per år till en scenupplevelse. Den sker antingen på Kulturhuset Spira eller på turné i den egna kommunen. Två årskurser omfattar cirka 9000 barn. Genom att bjuda in via skolan når de alla barn.

2.2 Principen om barnets bästa

Vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Om barnets bästa inte kan genomföras ska kompenserade åtgärder göras för att beslut ska bli så bra som möjligt. (Artikel 3)

2.2.1 Barnahus

Barnahus har två övergripande mål, dels att förstärka barns rättigheter och ge barnen bättre stöd, dels att höja kvaliteten på genomförda utredningar så att domstolarna kan fälla eller fria gärningsmän på bättre grund.

I verksamheten står barnets väg genom barnahus i centrum. Barnahus finns till för att barnet ska få vistas i en trygg miljö dit professionella vuxna kommer för att i en utsatt situation ge barnet skydd, en trygg rättsprocess och hjälp till förståelse för vad som sker.

2.2.2 Familjecentral

Enligt det samverkansavtal som Strategigrupp barn och unga tagit beslut om ska gälla i Region Jönköpings län (2019) så beskrivs det att en familjecentral bedriver hälsofrämjande, generell, tidigt förebyggande och stödjande verksamhet som vänder sig till blivande föräldrar, föräldrar och barn. Kännetecknande för verksamheten är att huvudmännen, kommunen och Region Jönköpings län, samordnar sina resurser under samma tak för att möjliggöra tvärprofessionell samverkan. Familjecentralen bör innehålla mödra- och barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst genom individ- och familjeomsorg med inriktning mot förebyggande arbete. Nu finns det 21 familjecentraler i länet, varav två av dessa beskrivs som familjecentralsliknande på grund av att alla verksamheterna inte finns under samma tak. Totalt är det 25450 barn inskrivna på länets familjecentraler och tillgängligheten till länets familjecentraler är 99,3 %.

2.2.3 Habiliteringscentrum

Hörselhabiliteringen har börjat med bildkallelse, främst inför språktest av barn som fyllt 6 år och habiliteringsplaneringar när de vet att barnen kommer att vara med för att besöken hos dem ska bli så bra som möjligt utifrån att barnet ska veta vad som kommer att hända.

2.2.4 Kultur och utveckling

Kultur och utveckling har under 2020 påbörjat samtal kring barnkonventionen och hur arbetet med barnets bästa kan säkerställas. Barnrättsombud finns, SKR:s implementeringsnycklar följs upp och personal är introducerade kring barnkonsekvensanalyser. Kultur och utveckling har börjat titta på en samordning kring barnets bästa inom hela Regional Utveckling för att på ett ännu bättre sätt kunna arbeta med frågan i alla styrdokument, handlingsplaner med mera.

2.2.5 Naturbruksgymnasierna

På naturbruksgymnasierna beaktas Barnets bästa vid alla möten med eleven så som exempelvis vid mentorsmöte och utvecklingssamtal samt vid elevhälsoteamens möten där beslut tas från barnets bästa.

2.2.6 Sektion Folkhälsa

Hälsokommunikatörerna inom sektion Folkhälsa har fått utbildning om Barnkonventionen av Barnskyddsteamet. Material om Barnkonventionen, från Barnombudsmannen, på somaliska, arabiska, tigrinja och persiska har delats ut till deltagare vid föreläsningar som hållits på exempelvis länets familjecentraler, arbetsmarknadsavdelningar och SFI. Totalt har hälsokommunikatörerna nått ut till 1100 deltagare som Hälsokommunikatörerna mött under 2020.

2.2.7 Verksamhetsutvecklare i samverkan

Under 2020 har verksamhetsutvecklarna inom barnverksamheterna på habiliteringscentrum, barnkliniken, barnhälsovården, barn- och ungdomsmedicinska mottagningen samt barn- och ungdomshälsan skickat en skrivelse till SKR och e-hälsorådet för att uppmärksamma dem om problemen med att föräldrar inte får tillgång till barnets journal då denne passerat 13 års ålder. Vårdnadshavare har behov av att ha tillgång till barnets journal och e-tjänster i de fall där barnet, exempelvis på grund av sjukdom, behöver stöd och hjälp.

2.3 Ansvar för barnets rättigheter

Verksamheten ska vara barnrättsbaserad i arbetsmetoder och rutiner. Det är ett personligt yrkesansvar samt verksamhetsansvar att prioritera, respektera, skydda och säkerställa barnets rättigheter i vårt arbete. Vi ska se barnets om rättighetsbärare. (Artikel 4)

2.3.1 Barnhälsovården

Inom barnhälsovården finns dels barnrättsombud för varje APT-område som deltar i de utbildningar och nätverk som Regionen anordnar för barnrättsombuden och via APT för denna kunskap vidare till sina kollegor. Temagrupperna *Barnsdelaktighet* och *Barn som far illa* arbetar för att utveckla och stärka kunskaperna om barns rättigheter inom barnhälsovården. Ett arbete i temagruppen barn som far illa är att kontinuerligt uppdatera och förstärka kunskaperna avseende orosanmälan. Temagrupp barns delaktighet har som ett fokus att genom olika material och vetenskaplig förankring öka kunskaperna hos medarbetarna för att förstärka barnens möjligheter till delaktighet utifrån barnet bästa

2.3.2 Barn och ungdomspsykiatri

Region Jönköping län har som vision att Jönköpings län ska vara ”den bästa platsen att växa upp på”. Ett av barnombuden ger exempel på hur det kan ta sig uttryck på Barn och ungdomspsykiatri i Värnamo

Under året som gått har personal arbetat aktivt med att lyfta barnets rätt vid alla våra typer av besök. Det är tydligt i nybesök där vi alltid har som regel att informera om barnets rättigheter att exempelvis prata enskilt, att prata om sådant som känns ok för barnet, att lyssna på vad barnets önskan är, att ge barnet tid och efter nybesöket hålla i vid barnkonventionens grunde, att sätta barnet i främsta rummet, inte prata över huvudet osv. Det präglar egentligen alla våra besök i bedömning, behandling, utredning. Bland personal sker ett ständigt och pågående samtal och arbete kring hur vi kan lyfta barnets rättigheter och behov.

2.3.3 Barn och ungdomsmedicinska kliniken

Barnkliniken har under året påbörjat en kollegial granskning enligt konceptet barnanpassad vård. Modellen är framtagen i nätverket barnanpassad vård www.barnanpassadvard.se Granskningen utgår ifrån ett flertal frågeställningar inom fem olika områden: vårdprocess och organisation, miljö, trygghet, delaktighet och information, lärande, inflytande och påverkan, rättigheter. Initialt genomfördes en egengranskning under 2020. Frågor ställs till patienter och vårdnadshavare som steg två, vilket planeras under 2021. Granskningen avslutas med ett utbyte med en annan barnklinik, barnkliniken i Norrköping, där granskning av varandras verksamheter planeras till 2021. Därefter fortsätter arbete med att förstärka de områden där men ser att det brister och även arbeta med att behålla de områden som fungerar bra.

2.3.4 Barnahus

Barnets rätt till skydd och en trygg rättsprocess utgör grunden för beslutet att skapa ett Barnahus i Jönköpings län. Det är även utgångspunkten och det som styr i det dagliga mötet med alla barn som besöker verksamheten.

Målgruppen för Barnahus Jönköpings län är barn och ungdomar som misstänks ha varit utsatta för fysisk misshandel eller sexuella övergrepp som faller inom ramen för anmälningsskyldigheten till socialtjänsten (14 kap.1 § Socialtjänstlagen) och liknande allvarliga brott. Målgruppen avser barn och ungdomar mellan 0-18 år.

2.3.5 Habiliteringscentrum

Habiliteringscentrum har barnrättsombud på alla enheter på kliniken vilka träffas regelbundet för att stötta varandra och utbyta erfarenheter. Under 2020 inledde barnrättsombuden den klinikgemensamma verksamhetsdagen för samtlig personal, genom att gå igenom ”barnrättshanden” Under hösten 2020 har flera av barnombuden gått igenom "Att samtala med barn" på APT. Barnrättsombudet på hörselhabiliteringen har avsatt tid vid varje APT för att utbilda och informera kollegor om barnkonventionen. Under hösten 2020 har fokus vid APT varit ”Att samtala med barn”.

2.3.6 Kultur och utveckling

Kultur och utveckling har ett barnrättsombud och de har startat ett nätverk för barnrättsarbete inom hela Regional utveckling för att mer aktivt kunna arbeta med frågorna. Under 2020 anställdes en utvecklare som fokuserade på kulturutveckling för barn och unga och verkade som ett stöd för hela verksamheten när det gäller insatser som rör barn och unga. I arbetet med utvecklingen av Jönköpings län finns sex horisontella perspektiv som länets aktörer ska förhålla sig till oavsett vilket utvecklingsområde de är verksamma inom, därmed också för Kultur och utveckling: 1. hållbarhet - människan, miljön, ekonomin 2. jämlikhet 3. jämställdhet 4. mångfald 5. attraktivitet 6. internationellt perspektiv.

I bidragshandläggningen inom kulturområdet har man barnkulturvetare som tittar på barnets perspektiv och delaktighet för de projekt som sökt medel från Kultur och utveckling.

2.3.7 Länstrafiken

2020 har varit ett mycket speciellt år även inom kollektivtrafiken. Har varit fullt upptagna med pandemibekämpande åtgärder för att värna de resenärer som inte har något alternativ till att åka kollektivt. Gällande barn så togs de integrerade barnstolarna i drift i juni 2020.

2.3.8 Naturbruksgymnasierna

På Naturbruksgymnasierna utses elevskyddsombud vilka deltar vid Skolkonferensen och vid skolans arbetsmiljöarbete.

2.4 Rätt till livet, goda förutsättningar för optimal utveckling

Barn har rätt till liv, överlevnad och bästa möjliga förutsättningar för en optimal utveckling. Vi ser till barnets hela livssituation och vid behov samarbetar vi med andra – med barnet i centrum. (Artikel 6)

2.4.1 Habiliteringscentrum

Habiliteringen samverkar med länets alla kommuner i frågor som rör barn med hörselnedsättning för att barnens vistelse i kommunernas verksamheter ska bli så bra som möjligt. Ett arbete har påbörjats att vid varje nätverksträff diskutera något ämne inom barnrätt. Habiliteringscentrum använder sig av bildkallelse för att barnen ska kunna vara delaktiga i det som sker.

2.4.2 Kultur och utveckling

Letterbox Club

Letterbox Club vänder sig till barn i utsatta livssituationer med syftet att stimulera och väcka barns nyfikenhet och lust att läsa, räkna och lära sig. 2020 deltog 163 barn i åldern 6-11 år från 10 av länets kommuner. Under ett halvår får barnen ett paket med böcker, spel och skrivmaterial hemskickade genom projektet, som genomförs i samverkan mellan Regionbibliotek, FoU-rum social välfärd Region Jönköpings län, Stiftelsen Allmänna Barnhuset och En bok för alla med stöd från Kulturrådet. Folkbiblioteken i flera av länets kommuner har under året startat samverkan med socialtjänsten i sina kommuner, med utgångspunkt i projektet.

Språklust

Barnhälsovården, Regionbibliotek, länets folkbibliotek, familjecentralernas öppna förskolor samt Region Jönköpings läns logopedier samverkar i utvecklingsarbetet Språklust. Syftet är att sprida kunskap om språkutveckling, läsning som en god levnadsvana och källa till ett ökat ordförråd, stimulera föräldrar att prat-läsa och samtala kring böcker med sina barn och uppmuntra till biblioteksbesök. Ett välutvecklat språk ökar barnets förmåga att uttrycka sig och ökar möjligheten att delta i ett demokratiskt samhälle.

Vid Barnhälsovårdens hembesök hos familjen då barnet är 8 månader får familjen foldern "Läs tillsammans" (översatt till 8 språk), ett bokmärke som hälsar välkommen till biblioteket och gåvoboken "Knacka på". Språklust finns också med vid barnets hälsobesök som 5-åring i Barnhälsovården. Då deltar barnet i dialog med sjuksköterskan med fokus på högläsning och goda levnadsvanor och får gåvoboken "Saga-sagor Fiffiga kroppen och finurliga knoppen" och en välkommen-hälsning från biblioteket. I samband med uppföljning av 5-årsinsatsen i Språklust, genomfördes under våren 2020 samtal med ett 20-tal barn i länet. Syftet var att undersöka vilka avtryck insatsen ger hos barnen och lyssna in deras tankar och åsikter för att utveckla arbetet ytterligare. Språklust når genom dessa insatser varje år ca 8000 barn i länet och inkluderar stöd till deras föräldrar.

Bibliotekarier och logopedier samverkar i en riktad insats för barn 3-6 år med språkstörning, och barn 3-12 år inskrivna på Barn och Ungdomshabilitering. Materialet (recept och boktipslista) omarbetades under 2020. Minst 600 barn och deras föräldrar har nåtts av insatsen.

2.4.3 Naturbruksgymnasierna

Mentor vid naturbruksgymnasierna ser till hela barnets situation i samverkan med vårdnadshavare med barnet i centrum.

Elevhälsoteamets representanter ser till barnets bästa i alla möten med elev, vårdnadshavare, socialtjänst, Barn- och ungdomspsykiatri, Habiliteringen med flera.

2.4.4 Sektion Folkhälsa

Under året har sektion Folkhälsa arbetat med att ta fram en strategi kring spridningen av de förbättringsarbeten som framkommit i utvecklingsarbetet Multifunktionella utomhusmiljöer på förskolegårdar. Forskare på Jönköping University har publicerat forskningsartiklar kring området.

2.5 Åsiktsfrihet, delaktighet och rätt att bli hörd

Barn har rätt till delaktighet i beslut som rör dem, både i kontrollen av det egna livet och som en del av gruppen barn. Vi ska ta det som barn säger på allvar och väga det utifrån barnets ålder och mognad. (Artikel 12)

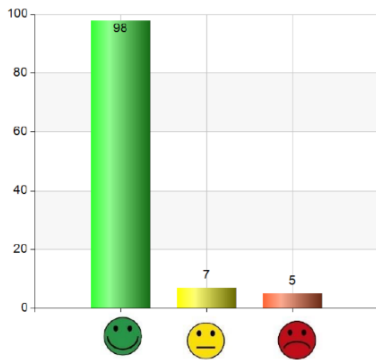
2.5.1 Barnhälsovården

För att främja barnets delaktighet i hälsobesöken inom barnhälsovården finns ett bildspel på 1177.se för de olika hälsobesöken (2,5 år, 3 år, 4 år och 5 år) som beskriver de olika momenten i hälsobesöken. I den kallelse som familjen får inför besöket uppmanas familjen att titta på bildspelet inför barnets hälsobesök. För att ytterligare förstärka barnets delaktighet i hälsobesöket har under året ett Kort ”Hej kompis” utarbetats, kortet skickas tillsammans med kallelsen och riktar sig direkt till barnet.

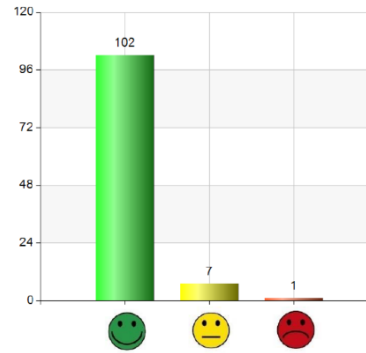

Vid besöket beskriver sjuksköterskan de olika delarna i besöket utifrån en platta med samma bilder som finns i bildspelet på 1177.se. Barnet får sedan själv bestämma i vilken ordning hen vill genomföra besöket genom att välja bland momenten. och flytta över bilden på genomfört moment till Tåget. När ett av momenten är avklarat flyttar barnet bilden från plattan till tåget och väljer sedan nästa moment.

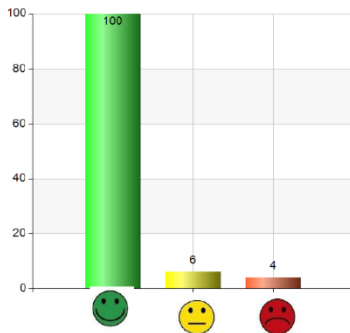
För att undersöka barns erfarenhet av hälsobesöken har barn i åldern 4 och 5 år i samband med sitt hälsobesök fått besvara frågor avseende om de fått information som de förstod, om de som arbetade på BHV lyssnade på det som barnet ville berätta samt en övergripande fråga om hur barnet upplevde besöket.

Om du fick vänta, fanns det något att göra?

Berättade de som jobbar här om det som skulle hända så du förstod?

Lyssnade de som jobbar här på det du ville säga?

Spontana reflektioner från barnen när de fått frågan *Är det något mer du vill berätta som var bra?*

Hur tycker du att det är här?

”Man fick väga sig, det var bra”

”Jag fick göra många saker och jag fick vara här länge”

”Jag tyckte allt var roligt, sprutan också”

”Bra när jag lyssnade med öronen och fick måla”

2.5.2 Kultur och utveckling

För att främja kulturen för barn och unga i hela länet genomförs dialog med unga och om unga, kunskapsutvecklande insatser, workshops och samtal. Under 2020 tillsattes exempelvis en referensgrupp med unga från länet inför en konferens i arrangörskap. De unga i referensgruppen fick lägga programmet för en av dagarna under konferensen.

Smålands litteraturfestival hade till följd av bidrag från Kulturrådet en särskild inriktning mot barn och unga. Satsningen handlade om att låta barn och unga vara en del av och utforska

litteraturen, bli delaktiga i skapandet av festivalen och särskilt lockas att delta i densamma. Därför ordnades bland annat workshops i poesi, dinosaurier och annat skrivande.

2.5.1 Naturbruksgymnasierna

Naturbruksgymnasierna arbetar kontinuerligt med elevinflytande på olika nivåer genom klassråd, elevråd och skolkonferens. Vid dessa möten lyfter eleverna egna frågor samt kommer med synpunkter på verksamheten.

2.5.2 Sektion Folkhälsa

Sektion Folkhälsa och länets kommuner har under 2020 genomfört enkätundersökningen Folkhälsoenkät Ung för femte gången. Alla barn och ungdomar i åk 9 och gymnasiet åk 2 erbjöds att delta i enkäten, svarsfrekvensen var 77 procent. Elever i länet har även fått komma till tals i samband med av enkätfrågorna reviderades. Nytt för 2020 är att Folkhälsoenkät Ung har erbjudits ungdomar på grundsärskolan åk 7-9 samt gymnasiesärskolan åk 1-4 att genomföra enkäten. Folkhälsoenkät Ung och Kultur (FUNK) + Idrott innebär att involvera ungdomar för att tolka och gestalta identifierade fokusområden i enkäten, genom kulturuttryck och idrott. Under året har samverkan startat med idrottsföreningen Huskvarna FF för att involvera ungdomslag i resultatet av enkäten. Inom Folkhälsoenkät Ung + Kultur har metodstöd arbetats fram för att i spridningen av metoderna underlätta för de skolor som vill påbörja liknande projekt. Material kring uppföljning och utvärdering har bearbetats och sammanställts.

2.5.3 Smålands musik och teater

Unga Spiras konstnärliga chef har en tydlig idé om barnens delaktighet. I kommande säsongsutbud finns ett antal produktioner där produktionen skapas i samarbete med barn. I vår, om restriktionerna tillåter, kommer Smålands musik och teater att träffa en klass i varje kommun för att ta fram föreställningen *Närheten* tillsammans med 3 skådespelare. Föreställningen kommer att ha premiär i september 2021. Under repetitionsperioden är en referensklass med i processen för att skapa föreställningen. I *På era platser* är publiken interaktiv i själva föreställningen, utan publik ingen föreställning. Ung Scen Spira lanseras i november där de ungas eget skapande och utövande är i fokus.

2.5.4 Ungdomsmottagning

FoU-ledaren för ungdomsmottagning har i samarbete med SKR och andra ungdomsmottagningsrepresentanter arbetat fram en nationell ungdomsenkät som kan användas av alla Sveriges ungdomsmottagningar. Enkäten kommer att pilottestas under våren 2021.

3. Barnets friheter och rätt till utveckling, utbildning, lek, vila, kultur och fritid

Varje barn har rätt att utvecklas till sin fulla potential utifrån sina förutsättningar, i sin egen takt och med lämpligt stöd.

3.1 Rättigheter för barn med funktionsnedsättning

Barn med funktionsnedsättning ska ges förutsättning för att leva ett värdigt och anständigt liv som främjar självförtroendet och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället på lika villkor. Deras behov av stöd ska beaktas. (Artikel 23)

3.1.1 Kultur och utveckling

Hör & Gör är ett metodutvecklingsprojekt i slöjd och berättande, som görs i samverkan med döv- och hörselklasser på Kålgårdsskolan i Jönköping. Under året har ledare från Hemslöjd haft aktiviteter med elever där, som utifrån egna förutsättningar får skapa och berätta med slöjd.

3.1.2 Naturbruksgymnasierna

Förutsättningar och beaktande av behov för barn med funktionsnedsättning att aktivt delta och ta del av det utbud som Region Jönköpings län har. Alla barns rätt till en bra utbildning beaktas på naturbruksgymnasierna. Förutom naturbruksprogrammet finns individuellt program och introduktionsprogrammen, programinriktat val och yrkesintroduktion. Elever i behov av särskilt stöd får särskilt stöd inom gymnasiesärskolans *Individuella program* och *Skog mark och djur* erbjuds på skolan.

3.2 Rätt till vila, lek, kultur och fritid

Barn har rätt till vila och balans i livet mellan förskola/skola, fritidsaktiviteter och sysslor i hemmet. Barn har rätt att utvecklas genom lek. Barn har rätt till fritids- och kulturaktiviteter som är anpassade efter deras ålder och behov. (Artikel 31)

3.2.1 Familjecentral

På familjecentralens öppna förskola erbjuds barn en pedagogisk gruppverksamhet samtidigt som den kan ge föräldrar stöd i föräldrarollen. Här sker lärande möten i en trygg miljö, där lek, skapande, sång och samtal blandas. På öppna förskolan sker en naturlig inläring, både av språklig och av social karaktär. Här har alla rätt att "bara vara" utan krav på prestation och resultat. Verksamheten på öppna förskolan utvecklas tillsammans med besökarna, genom att skapa arbetsformer där barn och föräldrar är delaktiga. På grund av rådande pandemin så har många av länets öppna förskolor varit tvungna att vara stängda under övervägande delen av året, dock har digitala alternativ och utomhusaktiviteter erbjudits i många delar av länet.

3.2.2 Kultur och utveckling

Under 2020 startades ett projekt med namnet Kulturrätten. Kulturrätten ska ge kulturen en starkare roll i skolan, genom kunskap, nätverk och metodutveckling – allt för att alla barn i vårt län ska ha likvärdig rätt att möta professionell kultur. Projektet drivs i nära samarbete med representanter från varje part inom kultursamverkansmodellen och ska även gynna det fria kulturlivet i Jönköpings län. Projektet Kulturrätten drivs av Riksteatern Jönköpings län med stöd av Kultur och utveckling/Region Jönköpings län. Vad har det givit?

Kulturskolan står som ett fokusområde i Regional Kulturplan 2018-2020. Kultur- och musikskolor bidrar till att lägga grunden för ett kulturellt skapande hos barn och unga. Det utvecklar individen både socialt och emotionellt, erbjuder en meningsfull sysselsättning samt bygger framtida kulturproducenter och kulturkonsumenter. Införande av nya ämnesområden

och stärkt status för kulturskolorna är av vikt för att kulturskolan ska klara sitt uppdrag ur ett jämlikhetsperspektiv och säkra en god utveckling som möter samtidens krav. Möjligheter för ökad samverkan och regional samordning för länets kulturskolor kan främja detta och under 2020 beviljades ett regionalt projekt för att kunna uppnå ovanstående och arbeta med regional samordning.

Feriepraktik Kultur har under sommaren 2020 engagerat 146 ungdomar i feriearbete i 11 av länets kommuner. I år satsade vi på sommarskolor inom tre olika konstområden; dans, film och bild- och form/kulturärv. En satsning som av antalet intresserade ungdomar var värdefull, både ur synpunkten att utveckla sitt intresse för kultur, men också för att få en meningsfull sysselsättning under sommarlovet.

Slöjdklubben är för barn 7-14 år, som träffas regelbundet för att slöjda tillsammans med en handledare. Under året fick flera av gångerna ställas in och sedan ske på distans, vilket var ett nytt sätt att arbeta på. Slöjdklubben är en återkommande verksamhet. Under året har vi även genomfört handledda slöjdaktiviteter på Per Brahegymnasiet.

Young Writers Lab innebär att ungdomar i länet via webbkonferenser får lektioner i kreativt skrivande av författare från Wales och Portugal, men också från ett urval av länets författare och skrivpedagoger. Sammantaget har ett 30-tal ungdomar i ålder 10-19 deltagit i projektet. 11 ungdomar deltog i Platsens författare under sommaren. Projektet innebar att de under tre veckor fick feriearbete som författare, de fick arbetsplats, tillgång till skrivpedagoger och professionella författare och två uppgifter: att skriva om en av ortens klassiska författare och att driva ett personligt projekt. Platsens författare genomfördes i Jönköping, Gnosjö, Mullsjö och Tranås.

Skapa Dans är en koreografitävling för unga dansare mellan 15 – 21 år. Tävlingsens syfte är att uppmuntra ett eget dansskapande hos amatörer samt visa på den fantastiska kreativitet, kompetens och det kunnande som finns hos dansutövande ungdomar. Skapa Dans är mer än en tävling, det är en möjlighet för unga koreografer att utveckla sitt sceniska uttryck samt träffa andra unga dansare med samma intresse. Skapa dans genomfördes i år i Gislaved.

3.2.3 Naturbruksgymnasierna

Luciatåg och andra aktiviteter, utöver vanlig undervisning, erbjuds och genomförs på Tenhults naturbruksgymnasium. På Stora Segerstad arbetar fritidspersonal tillsammans med eleverna för att skapa en meningsfull fritid med exempelvis julspel, pyssel, innebandy och andra aktiviteter.

3.2.4 Sektion Folkhälsa

Under 2020 har samverkansarbetet mellan sektion Folkhälsa, barnhälsovården, Nässjö kommun och RF-SISU Småland fortsatt för att öka den fysiska aktiviteten bland 5-åringar. Under hösten 2019 delade sjuksköterskorna ut prova-på-koret till i stort sett alla 5-åringar. Under våren 2020 blev det betydligt färre antal utdelade prova-på-kort med anledning av Corona pandemin. Sju föreningar har erbjudit aktiviteter och en uppskattning av ca 90 barn som deltagit

4. Rätt till goda uppväxtvillkor

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor som är gynnsamma för barnets optimala utveckling.

4.1 Föräldrars ansvar för barns utveckling, uppfostran och ekonomi

4.1.1 Familjecentral

Familjecentralen ska stödja och stärka föräldrar i sitt föräldraskap, tidigt identifiera familjer som behöver stöd samt verka för ett jämställt föräldraskap. Familjecentralerna erbjuder familjer individuellt föräldrarskapsstöd, men även föräldrarskapsstöd i grupp. Det individuella stödet för barn och föräldrar är mycket stor del av familjecentralens verksamhet kvinnohälsovården och barnhälsovården träffar så gott som alla blivande/ nyblivande föräldrar, Inom dessa verksamheter sker de både ett generellt och ett mer riktat program då möjlighet till extra kontroller/ samtal ges till de familjer som behöver extra stöd. I stort sett alla familjecentraler i länet har en utarbetad rutin angående vårdplanering kring tidig upptäckt redan under graviditeten när barnmorskan identifiera att de blivande föräldrarna inte mår väl, till dessa träffar bjuds föräldrarna in, barnmorska, BHV-sjuksköterskan och andra aktörer exempelvis psykiatri och psykolog på så sätt kan en planering inför det kommande föräldraskapet skapat och ett etablerat stöd finns på plats när barnet är fött.

Familjecentralerna erbjuder föräldrarskapsstöd i grupp. 18 av 19 tillfrågade familjecentraler erbjuder någon form av föräldragrupper innan barnet är fött. Det kan ske genom aulaföreläsningar eller genom mindre gruppverksamhet på familjecentralen. Ämnen som berörs är amning, förlossning, andningsprofylax anknytning samt förberedelse kring föräldraskapet och samspel.

Föräldragrupper, efter barnet är fött, erbjuds på 15 av 19 familjecentralen. Ofta är det bara förstagångsföräldrar som går på dessa träffar och barnen är vanligtvis 0-18 månader gamla. Aktiviteter eller ämnen som erbjuds är ofta utifrån föräldrarnas egna önskemål. Exempel på ämnen som tas upp är samspel, små barns mat, alkohol, barnsäkerhet, barn och sjukdomar, babymassage, hälsa och fysisk aktivitet, föräldrar och nätet och sömn. I föräldragrupperna bjuds även externa aktörer bjud in till dessa träffar så som exempelvis NTF, förskolesamordnare, Röda korset, biblioteket och hälsokommunikatörer.

15 av 19 familjecentraler erbjuder ett riktat stöd till de föräldrarna som behöver extra stöd. Exempel på riktade föräldragrupper är: psykisk sköra föräldrar, tvillingträffar, adoptivgrupper, pappagrupper, unga föräldrar, föräldrar som är singlar samt föräldragrupper på somaliska, arabiska och lätt svenska.

Universella föräldrarskapsprogram erbjuds på 18 av 19 familjecentraler. De två vanligaste programmen som erbjuds är ICDP(12) följt av trygghetscirkeln (4), Cope (3) ABC (1) och komet (1).

På grund av rådande pandemi så har föräldrarskapsstödet i grupp på samtliga familjecentraler varit tvunget att ställas in. Den senare delen av 2020, har dock en del digitala föräldragrupper genomförts.

4.1.2 Habiliteringscentrum

Syncentralen har under 2020 genomfört kartläggningssamtal med alla nya patienter. Syftet är att få en helhets bild av barnets/ungdomens behov och målgruppen är barn/ungdomar som kommer på remiss av ögonläkare. Kartläggningen är gjord utifrån ICF (Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa). Alla områden inom ICF diskuteras med föräldrarna och större barn. I samtalen framkommer behov av föräldrastöd då föräldrar exempelvis uttrycker oro inför framtiden eller att man inte har kunskap om barnets diagnos. Utifrån kartläggningen upplever personal att de kan möta upp barnets och föräldrarnas behov bättre än tidigare.

4.1.3 Naturbruksgymnasierna

Tenhults naturbruksgymnasium arbetar för att tidigt upptäcka behov av stöd genom startsamtal och överlämningar från tidigare skolan, samtal med vårdnadshavare och mentorstid. Under 2020 har Tenhults naturbruksgymnasium återigen intensifierat arbetet kring elevers frånvaro. Elevernas mentorer följer dagligen upp de elever som saknas i skolan och har dialog med hemmet. Professionernas roller i elevhälsoteamet är tydliga och de träffas varje vecka för att följa upp elever som behöver stöd, på så sätt används skolans resurser på bästa sätt för att möta elevernas behov. 97,3 % av eleverna på Tenhults naturbruksgymnasium klarade gymnasieexamen och 100% sitt gymnasiearbete.

Även Stora Segerstad naturbruksgymnasium har under 2019 och 2020 intensifierat arbetet kring elevers frånvaro. Elevernas mentorer, tillsammans med skolans elevhälsoteam följer snabbt upp frånvaro samt återkopplar till elev och vårdnadshavare. Detta kan leda till olika insatser för att främja närvaron. Andelen elever som uppfyllde kraven för gymnasieexamen på naturbruksprogrammet var, vårterminen 2020, 80%. (40 av 50). Antalet elever på yrkesintroduktion som genomförde ett gymnasiearbete var 5 elever och samtliga var godkända. Så andelen godkända gymnasiearbeten på yrkesintroduktion var 100%. Under 2020-21 deltar Stora Segerstads elevhälsoteam i SPSM:s (specialpedagogiska skolmyndigheten) ettåriga utbildning *Att höja skolans elevhälsokompetens*. Där sätts fokus på att tydliggöra olika professionernas roller och på så sätt kunna använda skolans resurser på bästa sätt för att möta eleverna behov.

4.1.4 Sektion Folkhälsa

Under det gångna året har Hälsokommunikatörerna undervisat om föräldraskapsstöd på olika arenor i länet så som Familjecentraler i Nässjö och Jönköping, SFI Nässjö och Tranås samt sociala företag och språkcafé. Innehållet i föräldraskapsstöd är ämnen som familjen, samhället, skyldigheter och rättigheter. Hälsokommunikatörerna har också deltagit vid den digitala barnrättskonferensen i länet samt vid föreläsningar om könsstämpning och hur man kan starta upp pappagrupper för utrikesfödda pappor.

4.1.5 Ungdomsmottagning

Länets ungdomsmottagningar har inlett ett samarbete med regionens hälsokommunikatörer. Syftet är att hälsokommunikatörerna både muntligen och med skriftlig information på olika

språk kan informera föräldrar/vårdnadshavare om det stöd och hjälp som ungdomar har tillgång till på ungdomsmottagning. Ungdomsmottagningarna vill öka kunskapen om och förtroendet för ungdomsmottagning, så föräldrar/vårdnadshavare inte blir ett hinder när ungdomar vill söka hjälp och stöd.

5. Rätt till hälsa

5.1 Rätt till bästa uppnåeliga hälsa

Barn har rätt till bästa uppnåeliga hälsa och likvärdig tillgång till hälsa-och sjukvård. Det inkluderar fysiskt, psykiskt och sexuell hälsa, barns levnadsmiljöer samt skydd från våld, missbruk och skadliga sedvänjor.

5.1.1 Barnhälsovården

I samband med det första hembesöket när barnet är ca 2 veckor gammal får föräldrar som har nyfödda barn en nyckelringsnalle, ett informationskort och information om att de kan boka om tiderna, se barnets tillväxtkurva och att de kan förbereda sig själva och sitt barn, i alla åldrar, inför besöket genom att läsa på 1177.se.

Utifrån riktade stadsbidrag och inom ramen för Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård i Region Jönköpings län, har barnhälsovården arbetat vidare för att ge alla barn bästa möjliga hälsa. För att främja barns hälsa med särskilt fokus på barn i socioekonomiskt utsatta områden har det särskilda arbete som startades upp hösten 2018 i fyra pilotområden utvecklats. Arbetet har bedrivits med det övergripande målet att öka tillgängligheten för grupper som har sämre hälsa och tandhälsa och lägre vaccinationstäckning. Arbetet för att öka tillgängligheten har bedrivits med utökade hembesök och under året har också hembesök i samverkan med socialtjänsten utvecklats på allt fler Familjecentraler. Hembesöksprogrammet har omfattat såväl universella som riktade hembesök. För att ytterligare utveckla arbetet med riktat stöd till de familjer som har behov av detta påbörjade två BHV-enheter arbete med metoden SEEK/Barnsäkert i oktober 2019. Arbetssättet innebär att föräldrarna i samband med hälsobesök när barnet är 8 veckor, 10 månader, 18 månader, 2½ år samt 4 år får besvara ett frågeformulär med frågor om psykosociala riskfaktorer; barnsäkerhet, föräldrastress, ekonomisk utsatthet, nedstämdhet, våld i nära relationer samt alkohol. Syftet med frågorna är att på ett mer strukturerat och tillförlitligt sätt identifiera de familjer som har behov av extra stöd. 1:a september påbörjade ytterligare nio BHV-enheter arbetet med SEEK/Barnsäkert.

När barnet är åtta veckor erbjuds alla mammor ett samtal kring psykiskt mående utifrån en depressionsskal utformad för nyblivna mammor. Tre BHV-enheter i regionen har under hösten startat upp arbetet med enskilt föräldrasamtal med den icke födande föräldern utifrån det material som finns beskrivet i den nationella Rikshandboken för Barnhälsovården. Under våren 2021 planerar ytterligare fyra BHV-enheter påbörja detta arbete för att på bästa sätt också ge individuellt stöd till den icke födande föräldern.

För att öka vaccinationstäckningen har arbetet med information kring vaccinationer utvecklats. Under 2020 arbetet med att stärka personalens kompetens och bemötande i samtal

med föräldrar som är tveksamma till vaccinationer utvecklats vidare utifrån utarbetade riktlinjer. Områden med lägst vaccinationstäckning i länet har identifierats och med det som grund planeras för att ytterligare förstärka insatser för en ökad vaccinationstäckning. Ett samverkansarbete mellan barnhälsovården, Nässjö kommun och Smålandsidrotten har påbörjats för att förbättra hälsan och öka den fysiska aktiviteten bland 5-åringar. I samband med ordinarie 5-års besök på barnhälsovården får barnet och vårdnadshavaren med sig ett prova-på-kort till lokala idrottsföreningars aktiviteter. Detta arbete har uppskattats av barn, föräldrar och idrottsföreningar och detta arbete planeras att starta upp i flera kommuner. I Nässjö kommun är arbetet fullt ut implementerat. Sävsjö, Habo/Mullsjö har fått skjuta upp sin implementering på grund av Coronapandemin.

5.1.2 Familjecentraler

För att bidra till en jämlik hälsa hos barn och familjer har utbildningsinsatsen ”En förälder blir till” testats under året. Insatsen har skett i samverkan mellan Länsstyrelsen, Kommunal utveckling och Region Jönköpings län. Syftet var att ge stöd till ett jämlikt föräldraskap, utifrån normmedvetet förhållningsätt där bemötande är en viktig del. Verktuget främjar samverkan mellan olika professioner samt bidrar till att utveckla redan befintliga föräldrastödsmetoder. Utvärdering av utbildningsinsatsen visade att utbildningen var mycket uppskattad bland medarbetare och de upplevde en ökad kunskap om jämlik hälsa samt att det ledde till en ökad samverkan på familjecentralerna.

5.1.3 Tillgång till hälso- och sjukvård

För att följa upp barnets rätt till likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård mäts bl.a. vårdgarantin och andra nyckeltal för barn.

Nyckeltal 2020	Mål	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Andel barn 1- 18 år som omfattas av vårdgarantin som fick komma på ett läkarbesök i primärvården inom 7 dagar (Helår) <i>*Från och med 1 januari 2019 är vårdgarantin ändrad till 3 dagar</i>	100%	94%	93%	93,2%	92,8% *	91,9 %
Andel barn under 18 år som får träffa läkare och är färdigbehandlad på barnakuten inom 4 timmar	80%	92%	89%	82%	88%	87 %
Andel barn under 18 år som omfattas av vårdgarantin och utfört planerat läkarbesök i specialiserad vård inom 60 dagar (Barnklinik, Helår)	80%	82,5%	76,1%	81,7%	81,9%	79 %
Andel barn under 18 år som fått en tid inom 60 dagar inom specialiserade vården (Barnmottagning, Helår)	80%	91,5%	93,7%	90%	91,6%	93%

5.1.4 Barnsjukvård

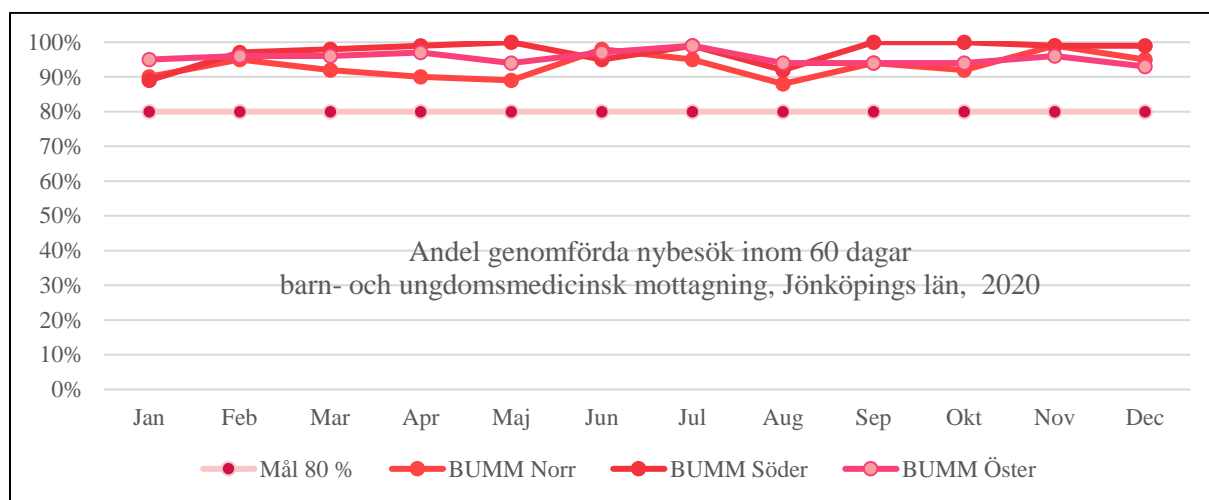
Utgångspunkten för ineliggande vård av barn är att barn ska vårdas i barnanpassad miljö av barnkompetent personal. Det finns en överenskommelse som innebär att barn som behöver sjukhusvård mer än två dygn eller har samtidig annan komplicerad sjukdom eller funktionsnedsättning ska vårdas på barnkliniken Ryhov. Den utvärdering av efterlevnaden till överenskommelsen som skulle skett under 2020 pågår men har försenats på grund av Coronapandemin. Antalet akutbesök har minskat med 35%. Motsvarande minskning ses i hela landet. Hygienriktlinjer och distansering har inneburit mindre av andra smittsamma sjukdomar hos barn. Glädjande nog verkar det inte finnas rädsla att söka sjukvård utan de

svårast sjuka söker vård utan fördröjning. Antalet vårdtillfällen för gastroenterit har ytterligare minskat under 2020 vilket vi bedömer är en följd av rotavirusvaccinationen.

5.1.5 Barn- och ungdomsmedicinska mottagningen

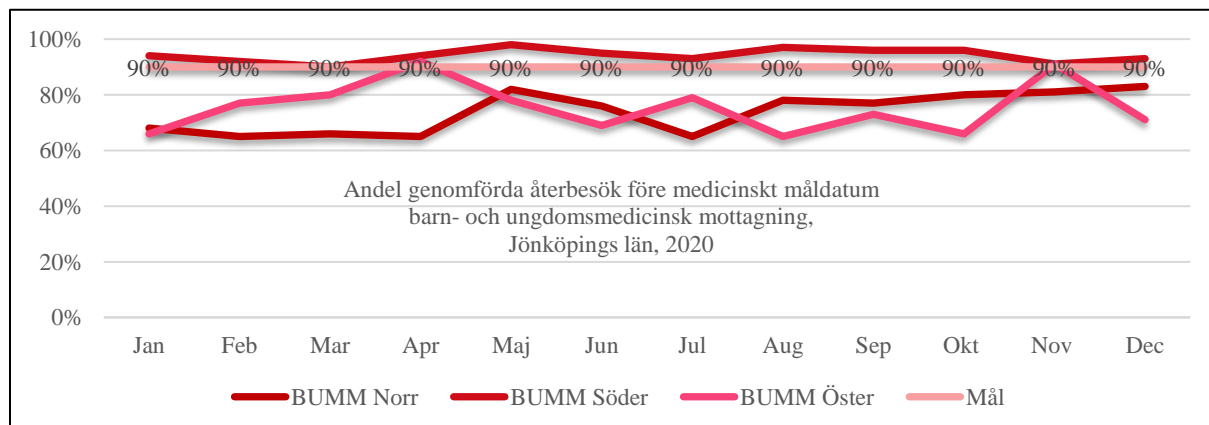
Under 2020 har 5042 remisser accepterats på Barn och ungdomsmedicinska mottagningen (BUMM) vilken är en minskning med 3,8 % jämfört med 2019. Totalt har 8597 nybesök genomförts varav 3303 var akutbesök. Akutbesöken har under 2020 minskat med 27 % jämfört med 2019. Det totala behovet av akuttider bedöms vara lägre än tidigare år på grund av mindre smitta av andra infektionssjukdomar i samhället under pandemins restriktioner. Totalt har 14 150 läkarbesök genomförts vilket motsvarar en minskning på 9,7 % och 4138 sjuksköterskebesök har genomförts vilket är en minskning med 2,6 %.

Faktisk väntetid till nybesök inom 60 dagar är för BUMM Norr 93%, BUMM Söder 97% och BUMM Öster 88%.

Diagrammet visar andelen barn som fått komma till BUMM i länet inom avtalad tid. Redovisat per månad och mottagning 2020. Målet är att 80 % av barnen ska komma på ett nybesök inom 60 dagar vilket alla barn gör oavsett mottagning i länet.

Medicinsk prioritering angående återbesök har gjorts vilket i vissa fall har medfört att återbesök har flyttats fram i tiden. Då patienten har ett bestämt datum för återbesöket och detta blir inbokad en dag senare än planerat så hamnar denna utanför målet som är satt men i verkligheten så kommer de på planerad tid. Flera familjer har på grund av rädsla för

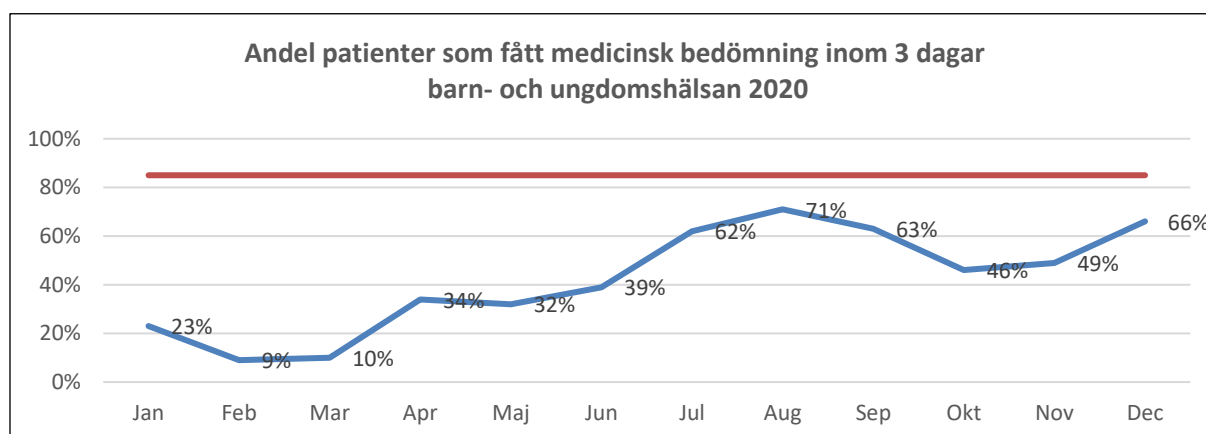

Coronainfektion samt lätta infektionssymtom ombokat sina besök vid flera tillfällen vilket lett till fördröjning av återbesök.

Diagrammet visar andelen barn som fått komma till BUMM i länet inom avtalad tid. Redovisat per månad och enhet för 2020.

En enkät om kundnöjdhet genomfördes i oktober 2020. 98 % av vårdnadshavarna svarade 4 eller 5 i kundnöjdhetenkäten där 5 är bästa möjliga. 95 % av barn och ungdomar svarade 4 eller 5.

5.1.6 Barn- och ungdomshälsan

Bilden visar andel patienter som fått medicinsk bedömning inom tre dagar på Barn- och ungdomshälsan under 2020. .

DBAS (Digital basbehandling)

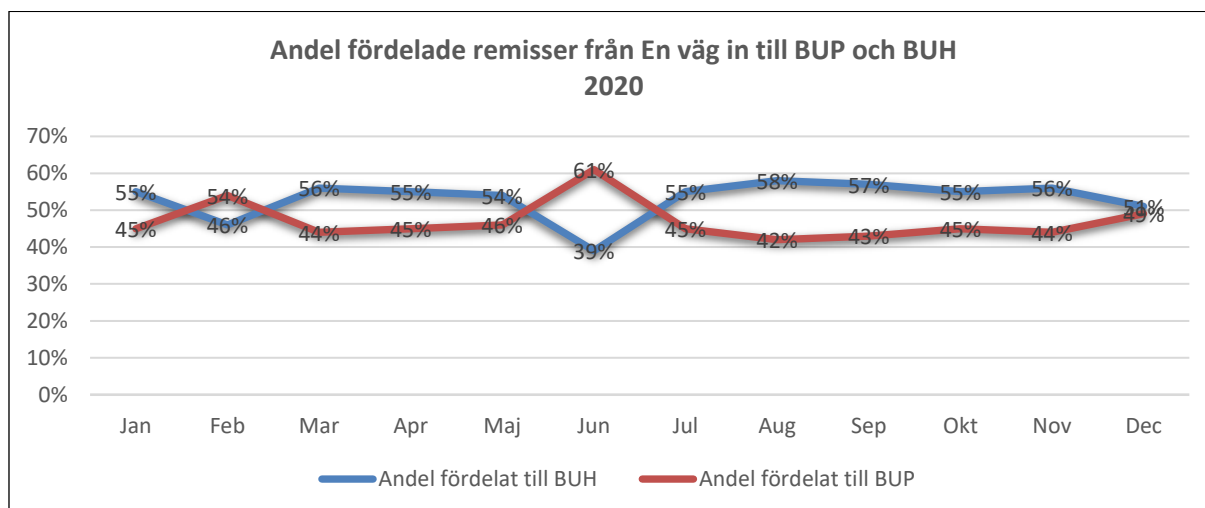
Under 2020 utvecklade BUH ytterligare ett digitalt stödprogram i plattformen Stöd och behandling, ”Goda vanor för ditt barns mående”. Stödprogrammet riktar sig till vårdnadshavare som enda insats eller i kombination med andra insatser som BUH erbjuder. Målet med programmet är att tidigt i kontakten med BUH kunna ge vårdnadshavare stöd i grunderna till god psykisk hälsa. Programmet beräknas ta cirka tre veckor att gå igenom, men den totala tiden i programmet är individuellt. Programmet kan arbetas med via dator, surfplatta och mobil. En behandlare ger feedback och respons på det arbete som görs av vårdnadshavare i programmet. Programmet beräknas starta under vintern/våren 2021. En enkät om kundnöjdhet genomförs 3 gånger/år. Resultatet för 2020 var 100 % som svarat 4 eller 5 i kundnöjdhetenkäten där 5 är bästa möjliga. 91 % av barn och ungdomar har svarat 4 eller 5.

5.1.7 En väg in – barn och unga, psykisk hälsa

Uppstart av enheten En väg in, barn och unga, psykisk hälsa har i syfte att säkerställa tillgänglighet till en likvärdig och jämlik bedömning av barn och ungas psykiska ohälsa och att barnet ska erbjudas rätt insats, på rätt vårdnivå, utan fördröjning. En systematisk intervju ligger till grund för triagering till rätt vårdnivå, eller hänvisning till barnhälsovård, elevhälsa eller socialtjänst. Målgruppen är barn och unga upp till 18 år med lindrig till svår psykisk ohälsa. Verksamheten bedrivs i samverkan mellan barn- och ungdomshälsan (BUH) och barn- och ungdomspsykiatriska kliniken (BUP). Utvärdering från vårdnadshavare och personal har varit generellt positiv.

Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och Barn- och ungdomshälsan (BUH) i Region Jönköpings län har tidigare saknat ett systematiskt bedömningsinstrument för triagering av vårdnivå för barn och unga med psykisk ohälsa. Ett gemensamt förbättringsarbete har pågått sedan 2018 och den 28 januari 2020 startades en ny gemensam länsenhet för BUP och BUH, En väg in- barn och unga, psykisk hälsa.

Införandet av ett strukturerat och systematiskt bedömningsinstrument vid triagering av vårdnivå har medfört en ökad patientsäkerhet och mer likvärdig bedömning ur ett länsperspektiv. Det har även inneburit en ökad kvalitet och tydligare information kring nästa steg för familjen. Vid enkätuppföljning hösten 2020 framkom att vårdnadshavare känner sig lyssnade till och anser att de får ett gott bemötande då de har kontakt med enheten. Frågorna handlade om upplevelse kring bemötande och väntetid till telefonkontakt. I stort sett samtliga skattade bemötande som mycket bra. Kommentarer som framkom var ” de tog sig tid att lyssna”, ”jag kände mig väldigt bra bemött”. Flerparten beskrev även väntetiden som rimlig och de flesta hamnade i väntetidsintervallet 1- 5 dagar från det att de kontaktat enheten. Många beskrev en förståelse att många söker enheten och att man förväntat sig att få vänta några dagar.

Diagrammet visar hur stor procent av inkomna ärenden som fördelas till barn- och ungdomshälsan respektive barn- och ungdomspsykiatriska kliniken.

5.1.8 Barn- och ungdomspsykiatri

Barn och ungdomspsykiatri i Region Jönköpings län har fram till 2020 bedrivits med landets lägsta personalbudget i förhållande till målgrupp. Det finns fortsatt svårigheter att rekrytera psykologer och läkare. Glädjande nog har det varit möjligt att rekrytera flera ST läkare och PTP: are. Svårigheten att rekrytera och en stor personalomsättning, gör att kapaciteten och kompetensen i förhållande till uppdraget inte är i balans. Verksamheten har långa köer till utredning och behandling. Ett stort fokus har under året lagts på ökad tillgänglighet. Utredningar har under året köpts av externa leverantörer och kötiden till utredning har kortats väsentligt. Både hyrläkare och hyrpsykolog anlitas men riktningen är en egen uppbyggnad av verksamheten för att klara tillgängligheten.

Kliniken deltar i Dep-lyftet (behandling mot depression) som syftar till implementering av vårdriktlinjer för depression och har på länsnivå är ”kaskad 3”, där utbildade medarbetare lär kollegor, i gång. Flera medarbetare har på det sättet väsentligt förbättrat sin kompetens och utfallet av det ser vi i tydliga, säkerställda resultat av patienters mående

5.1.9 Giftfri sjukvård för barn

Barn har rätt till en sund livsmiljö och deras exponering för skadliga ämnen ska vara så liten som möjligt. Därför satsar Region Jönköpings län på att ersätta vissa sjukvårdsmaterial, leksaker och pedagogiskt material till material och produkter som inte innehåller skadliga ämnen. Projektet Giftfri sjukvård för barn startades upp 2017 och är en prioriterad åtgärd i Region Jönköpings läns Program för Hållbar Utveckling 2017-2020. Projektet omfattar både leksaker och medicintekniska produkter som kommer i nära kontakt med barn.

Syftet med projektet Giftfri sjukvård för barn är att minska barns exponering av miljö- och hälsoskadliga ämnen från varor/produkter inom Region Jönköpings läns verksamheter.

Inventering och utrensning av lekmaterial utfördes tillsammans med personal på barnkliniken, lekterapin Ryhov, barnhabiliteringen på Ryhov och Eksjö, samt några väntrum inom Folktandvården och Barnhälsovården.

Från september 2020 kan verksamheterna avropa belöningsleksaker från utifrån SKI:s (SKL Kommentus Inköpscentral) ramavtal. Avtal för övriga leksaker finns sedan tidigare.

Gällande sjukvårdsmaterial för barn har flera produkter som innehåller skadliga ämnen ersatts och det finns en plan för att kunna ersätta fler produkter. En lärdom från projektet är att det är viktigt att ställa miljökrav i upphandlingen så att bra produkter sedan finns med i avtalet.

5.1.10 Habiliteringscentrum

Hörselbarnsregistret är ett kvalitetsregister som syftar till att barn med hörselnedsättning ska få likvärdig vård. Habiliteringscentrum gör språktester på barn i åldrarna 3, 6, 10 och 15 år enligt kvalitetsregistret. Habiliteringscentrum har utarbetat en broschyr som handlar om hörande barn till döva föräldrar, CODA-barn (Children Of Deaf Adult).

5.1.11 Naturbruksgymnasierna

Skolhälsovården på naturbruksgymnasierna säkrar likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård. Elevhälsosamtal genomförs i år 1. Skolkurator, skolsköterska och mentor talar med klasserna om goda levnadsvanor. I de fall barn far illa, missbrukar eller utsätts för våld görs orosanmälan till socialtjänsten.

5.1.12 Patientnämnden

Under 2020 inkom 879 synpunkter och klagomål till patientnämnden. Utav dessa var det 79 som gällde barn 0-17 år. Nästan uteslutande är det vårdnadshavare eller annan närstående som inkommer med synpunkterna till patientnämnden, i endast två ärenden har barn själv inkommit med synpunkter. Barn förekommer inom alla verksamheter inom hälso- och sjukvården och möter såväl barnspecialitet som vuxenspecialitet. Under året som gått har patientnämnden haft extra fokus på barnärende i och med att barnkonventionen blev lag. Det har gällt både hur handläggningen av barnärenden i patientnämnden hanteras, men också hur verksamheter har beaktat barnets bästa när det gäller exempelvis då barnet hamnat inom

---

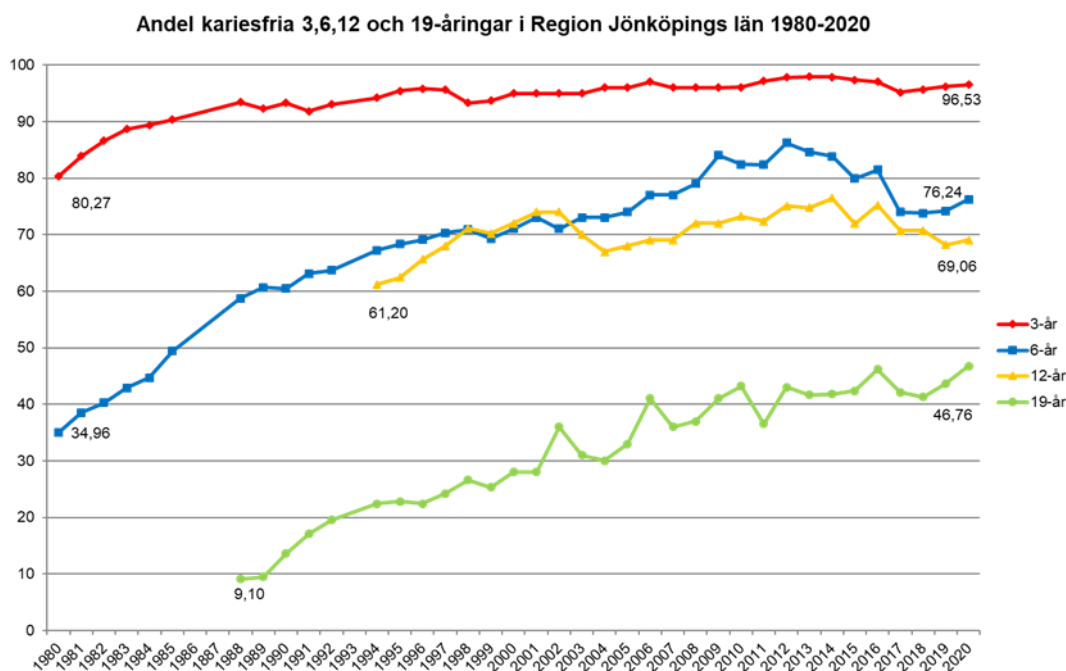
vuxenspecialitet. De synpunkter som inkommit under 2020 har till stor del handlat om kommunikation såsom delaktighet och bemötande.

5.1.13 PLUSS, psykisk hälsa, lärande och utveckling i samverkan för små barn

Tillgänglig forskning kring barns utveckling och Socialstyrelsens rekommendationer betonar vikten av att tidigt upptäcka behov av stöd och ge tidiga insatser för att förebygga svårigheter senare i livet. En samverkan med namnet PLUSS som samtidigt är ett forskningsprojekt, pågår för att öka tillgängligheten och etablera metoder för insatser och behandling till små barn med utvecklingsrelaterade svårigheter utan krav på diagnos. Barnhälsovård, Barnhabilitering, Rehabcentrum och Barn och ungdomspsykiatri och initialt länets norra kommuner ingår i satsningen som är uppmärksammas på SKR nivå. Genom att erbjuda insatser som inte kräver väntan på specialistutredning, utan utgå konkret från hur familjen och barnets närmaste nätverk kan stärkas i att möta både svårigheter och styrkor hos barnet i vardagen. PLUSS syftar till att öka tillgängligheten och etablera metoder för insatser och behandling till små barn med utvecklingsrelaterade svårigheter utan krav på diagnos. På lång sikt hoppas vi att detta ska minska den psykiska ohälsan hos barn, unga och deras familjer. Genom att skapa en gemensam väg till bedömning och insats för dessa barn säkerställer vi att barnen och deras nätverk blir väl omhändertagna.

5.1.14 Tandvården

Munhälsa bland barnen i vår region är god och den ökning av kariesförekomst som tidigare noterats kan vara bruten. I åldrarna 3, 6, 12 och 19 år ser vi en positiv trend. Vi jobbar fortsatt med insatser för att nå de minsta barnen tidigt och på så sätt förebygga sjukdom innan den uppstår. Med riktade statsbidrag fortsätter det nära samarbetet med BHV-enheter i utsatta områden. Där kan vi skapa en helhetsbild kring varje barns livssituation och därmed snabbare sätta in åtgärder vid behov. Det har funnits hinder att upprätthålla detta förebyggande arbete under Coronapandemin men med anpassningar har vi kunnat upprätthålla projektet. Den verksamhet som tandvården bedriver på skolor har under stora delar av året varit vilande till följd av pandemin. Vårt mål är jämlik tandvård för alla barn.

Tabellen visar andel kariesfria 3, 6, 12 och 19-åringar i Region Jönköpings län för åren 1980 till 2020. I samtliga åldrar verkar utvecklingen av andel kariesfria öka.

5.1.1 Sektion Folkhälsa

Hälsokommunikatörerna har fått information om orosanmälan gällande barn som far illa och anmälningsskyldigheten till socialtjänsten.

Insatser erbjuds regelbundet till länets kommuner för att främja psykisk hälsa hos barn och unga. Under hösten har en utbildning för skolpersonal och elevhälsa startats upp inom Tobaksfri skola. Utbildningen arrangeras av Länsstyrelsen och sektion Folkhälsa.

I ett led att stärka likvärdigheten kring hälsosamtalen fortlöper arbetet med att implementera, uppdatera och utveckla det digitala samtalsstödet som utgår från hälsosamtals olika områden. Under året har länsdelsträffar med skolsköterskor genomförts.

5.1.2 Systematiskt hälsoarbete Bästa platsen att växa upp, leva och bo på

Sveriges kommuner och Regioner (SKR) håller samman det nationella utvecklingsarbetet Strategi för hälsa. I Jönköpings län har en inriktning för arbetet förankrats i ledningssystemet för samverkan mellan länets kommuner och Region Jönköpings län. Under 2020 inleddes ett lärande nätverk, *Bästa platsen att växa upp, leva och bo på*, med syfte att påbörja ett fördjupat arbete inom tre prioriterade områden i nära samverkan: fullföljda studier, psykisk hälsa och fysisk aktivitet

Målet är en förbättring av dessa tre områden med två procentenheter per år fram till 2022. Genom ett lärande nätverk var målsättningen att skapa förutsättningar för en mötesplats för samverkan där kommun, region och civilsamhälle kunde mötas i gemensamma

utvecklingsarbeten. Som inspiration i arbetet har Region Jönköpings län möjliggjort erfarenhetsutbyte och lärande tillsammans med Skottland och Cincinnati.

Deltagande team i det lärande nätverket under 2020 var Arena för hälsa – barn och unga med obesitas/fetma, Attarpskolan – Närvaro - var & när - vara nära, Rydaholm – Inspiration till kunskap samt Stärkt föräldraskap i Nässjö.

Arena för hälsa – barn och unga med obesitas/fetma

Arena för hälsa bygger på samverkan mellan målgruppen, Region Jönköpings län, Värnamo kommun, Patientföreningen HOBS (Hälsa oberoende storlek) och civilsamhället. Arbetet syftar till att erbjuda en arena för barn och ungdomar (9-15 år) med obesitas och deras familjer, där insatser och aktiviteter syftar till långsiktig hälsosam livsstilsförändring. Projektet syftar till Nära vård där insatser ska genomföras i ett sammanhang nära patienten.

Barn och unga med fetma och deras föräldrar i Värnamo ska genom deltagande på Arena för hälsa få en känsla av sammanhang, vilket har en positiv effekt på empowerment, det vill säga kraft och tro på sig själv att kunna ta ansvar för sin hälsa. Patientkontraktet konkretiserar målsättningar som syftar till att öka det allmänna hälsotillståndet utifrån hälsans fyra dimensioner, där psykisk, fysisk, social och existentiell hälsa ingår. Utifrån olika temaområden såsom exempelvis sömn, återhämtning, kost och psykisk hälsa erbjuda insatser utifrån olika konstellationer individuellt eller i grupp. Även digitala kommunikationsvägar ska erbjudas. Genom att testa olika fysiska aktiviteter i ett tillåtande sammanhang är förhoppningen att barn och unga med familjer ska fortsätta att välja en aktiv livsstil. Tillsammans med hälso- och sjukvården och civilsamhälle utforma samordnade insatser som exempelvis syftar till sömn, aktivitetsbalans och psykiskt välmående. Förhoppningen är att under hösten 2021 påbörja ett två årigt pilotprojekt för att kunna utforma ramverk och samverkanstrukturer mellan hälso- och sjukvård, kommunala verksamheter och civilsamhälle.

Attarpskolan – Närvaro - var & när - vara nära

Attarpskolan är en högstadieskola med cirka 450 elever. Ökad skolnärvaro ger större möjligheter till fortsatta och fullföljda studier, inträde på arbetsmarknaden och därmed i förlängningen en god hälsa och ett aktivt deltagande i ett demokratiskt samhälle. De barn och unga som känner sig inkluderade och får umgås med andra i en hälsofrämjande miljö får bättre förutsättningar att uppnå sina mål i skolan. Målet för Attarpskolan var att höja närvaron på skolan, dels för elever med ströfrånvaro men även vända trenden för de få elever med mycket hög frånvaro, genom att uppmärksamma, stärka och följa upp eleverna med frånvaro.

Varje morgon stämmer mentor av med skolans resurscentrum (RC) vilka elever i klassen som är frånvarande. Innan klockan 10.00 på förmiddagen har mentor eller personal ifrån RC skickat sms till eleven och stämt av hur det är med eleven. Detta för att visa eleven att skolan uppmärksammat att hen är frånvarande och önskar se hen i skolan igen så fort som möjligt. Under testperioden såg man att närvaron ökade med 6 %.

Rydaholm – Inspiration till kunskap

Rydaholm är en ort med högre CNI (Care Need Index) än andra jämförbara orter i Värnamo kommun. Rydaholm har även en hög andel föräldrar med utländsk bakgrund. Grundskolan är klassad som en socioekonomiskt utsatt skola och barn vid 4 års ålder har en

procentuellt högre andel övervikt och fetma än i övriga länet. (ISO BMI 4 åringar). Föräldrar som inte arbetar tillfrågades om de skulle vilja delta i gruppverksamhet och tretton föräldrar svarade ja. De uppgav att följande ämnen skulle vara intressanta att få diskutera: mat, skärmtid, barnuppfostran, få bättre kunskaper i svenska, samhällskunskap och få förslag till aktiviteter i Rydaholm med sitt barn.

Arbetet görs i samverkan mellan barnhälsovård, bibliotek, förskola, Hälsocenter i Värnamo, kvinnohälsovården, socialtjänsten och öppen förskolan med mål att inspirera familjer med barn 0-6 år i Rydaholm till att etablera goda fysiska vanor. Den fysiska aktiviteten ska öka med 2 %. På längre sikt ska en minskad övervikt och fetma hos barn ge en god livskvalité. Föräldrar och barn ska få inspiration till kunskap kring effekter på hälsa i ett socialt sammanhang. Tryggyggympa och Mammacore startade i oktober 2020 med en positiv känsla och uppskattning från deltagare. På grund av pandemin provade men att genomföra gympapassen digitalt vilket uppskattades av deltagarna.

Stärkt föräldraskap i Nässjö

Nässjö kommun beskrivs som en utsatt kommun. Rädda barnens utredning om barnfattigdom placerar Nässjö på plats 270 av totalt 290 kommuner. Vid kommunfullmäktige, Nässjö, i november 2019 beslutas att pengar ska avsättas för att stärka föräldrar i deras roll med fokus på barn 0-5 år med tyngdpunkten på de yngsta barnen. Barnhälsovården har genom stadsbidrag fått utökade resurser för förstärkt föräldraskapsstöd. Detta gav möjlighet till utökad samverkan kring målgruppen. Målet är att nå föräldrar med barn 0-5 år i ett tidigt skede av deras föräldraskap och på ett lättillgängligt sätt ge relevant föräldraskapsstöd.

De förändringar som genomförts är utökad hembesöksprogram där BHV-sjuksköterska och kurator gör hembesök tillsammans när barnet är nyfödd, 4 månader, 8 månader samt 15 månader. Dessa hembesök erbjuds till förstagångsföräldrar, föräldrar med första barnet i Sverige och föräldrar med första barn i nuvarande relation. Det har även påbörjats ett arbete enligt SEEK-modellen (samtal kring barns säkerhet) med utgångspunkt från ett frågeformulär som föräldrarna besvarar vid hälsobesöken när barnet är 8 veckor, 10 månader, 18 månader, 2,5 år och 4 år. Det har även gjorts ett föräldrastödsprogram i samarbete mellan specialpedagoger och kurator där trygghetscirkeln används vilket är kopplat till förskolan samt ett utökad samarbete mellan familjecentralens verksamheter och biblioteket.

5.1.3 Ungdomsmottagning

Ungdomsmottagningar har förstärkt kuratorstjänster- och barnmorsketjänster på de fysiska ungdomsmottagningarna samt ökat antal lediga tider i den digitala mottagningen UM online. Samtidigt pågår planeringsarbete för en länsdelsmottagning på Höglandet. Alla dessa aktiviteter utgår från målet med likvärdig tillgång till stöd och hjälp för länets alla ungdomar, oavsett bostadsort.

Ungdomsmottagningarna har ökat användningen av Sexit, vilket är ett arbetsverktyg som används för att hitta de mest riskutsatta och risktagande ungdomarna och därefter rikta insatser till de ungdomar som är i störst behov av hjälp. Ungdomarna erbjuds svara på

skriftliga frågor i en Sextit-enkät och svaren används sedan som ett underlag för de samtal som följer.

5.2 Rätt till rehabilitering till barn som farit illa

Barn som har utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande, övergrepp eller väpnad konflikt har rätt till fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning i en miljö som främjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

5.2.1 Naturbruksgymnasier

Naturbruksgymnasierna deltar i SIP-möten i de fall barn farit illa och har ett gott samarbete med insatser, utanför skolan, som arbetar för att främja elevernas välbefinnande.

Idag finns viss möjlighet till krisstöd inom Barnahus för barn som varit utsatta för våld och eller övergrepp. Det finns även möjlighet för professionella vuxna att samråda kring barnets behov av stöd vilket kan leda till insats utanför Barnahus, tex inom hälso- och sjukvården eller socialtjänstens öppenvård.

Inom ramen för Barnahus pågår sedan 2018 ett utvecklingsarbete som syftar till att i ännu större utsträckning ge stöd och behandling till alla barn i vårt som varit utsatta för våld eller övergrepp. Det innefattar även stöd och behandling till unga sexuella förövare.

5.2.2 Ungdomsmottagning

Ungdomsmottagningarna har tillsammans med Kvinnokliniken och Folkhälsa startat projektet ”Förbättra stöd och behandling vid sexuellt våld”. Syftet är att kartlägga behov, befintliga resurser samt genom samskapande ta fram förslag på insatser och förbättringar till stödjande insatser i samband med sexuellt våld/ tvingande handling (oavsett ålder, könsidentitet eller relation) i Jönköpings län. Forskare följer förbättringsarbetena i och i samverkan mellan verksamheter.

6. Region Jönköpings läns barnrättsbaserade verksamhet

I budget med verksamhetsplan 2020 framgår att Region Jönköpings län arbetar efter FN:s barnkonvention. Det övergripande målet är att barns och ungas mänskliga rättigheter ska beaktas. De ska mötas med respekt, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Kunskap om barnets rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar i Region Jönköpings län. Barnrättsarbetet leds av en styrgrupp med representanter från olika verksamheter i regionen. Den strategiska stödfunktionen stödjer verksamheterna vid införandet av barnrättsombud med utbildningsinsatser, material, information och erfarenhetsutbyte. För att arbetet ska fungera krävs att verksamheternas chefer tillsammans med barnrättsombudet bedriver barnrättsarbete inom de olika enheterna.

För att kunskap om barnets rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar av verksamheten finns en handlingsplans för arbetet. Styrgruppen för Barnkonventionen samordnar arbetet utifrån handlingsplanen och sprider aktiviteter i respektives verksamheter. Handlingsplanen har speciellt fokus på utbildning och fortbildning av personal,

barnsättsombud i varje enskild verksamhet, barn och ungas delaktighet samt barn som anhöriga.

6.1 Barnrättsombud

Inom Region Jönköpings län finns nu 228 barnrättsombud. I oktober 2020 genomfördes en utbildningsdag kring barnkonventionen för nya barnrättsombud. Under vår och höst 2020 genomfördes nätverksträffar för barnrättsombuden. Några var fysiska möten och andra genomfördes digitalt till följd av Covid -19. Genom att ha barnrättsombud på samtliga enheter i Region Jönköpings läns alla verksamheter kommer barnets bästa att ständigt finnas som ett medvetet perspektiv i arbetet. Uppdraget för barnrättsombud är:

- Barnrättsombudet ska tillsammans med sin chef informera och stödja den egna enheten och bidra till att barnkonventionen kommer i praktisk tillämpning med ett aktivt barnperspektiv och en god barnkompetens, på kort och lång sikt. Utbildningspaket finns som hjälpmedel.
- Barnrättsombudet ska arbeta praktiskt med förbättringar så att barn och ungdomar som är patienter, anhöriga, närstående eller medborgare får ett bra omhändertagande, god tillgänglighet och åldersanpassad information i en god miljö.
- Barnrättsombudet ska särskilt beakta barns behov av information, råd och stöd om barnet har en förälder som har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning, en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, ett missbruk av alkohol eller annat beroendeframkallande medel. Detsamma gäller för barn vars föräldrar plötsligt eller oväntat dör (HSL 5 kap.7§).
- Barnrättsombudet kan vara ett stöd till medarbetare som avser göra en anmälan om misstanke om att ett barn far illa. FAKTA dokumentet ”Barn som far illa eller misstänks fara illa” utgör det kliniska stödet i arbetet.
- Barnrättsombudet kan bära ”knappen” med texten BARNRÄTTSSOMBUD på sina arbetskläder. Detta ger en markering till omgivningen om att här är en person med ett specifikt uppdrag för barn

6.2 Barn som anhöriga

Barn som anhöriga är ett nationellt utvecklingsarbete av stöd till barn och unga i familjer där föräldrar eller annan vuxen i barnets direkta närhet har missbruksproblem, psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, en allvarlig fysisk sjukdom/skada eller som oväntat avlider. Arbetet i Nationellt kompetenscentrum anhöriga (Nka) sker på uppdrag av regeringen och ska bidra till sådant stöd att anhörigas svårigheter inte inkräktar på barnets hälsa, utveckling och skolgång. Vi i Region Jönköpings län deltar vid Nka:s arbete med Barn som anhöriga och i dess nätverk. Den årliga konferensen genomfördes digitalt den 5-6 november 2020

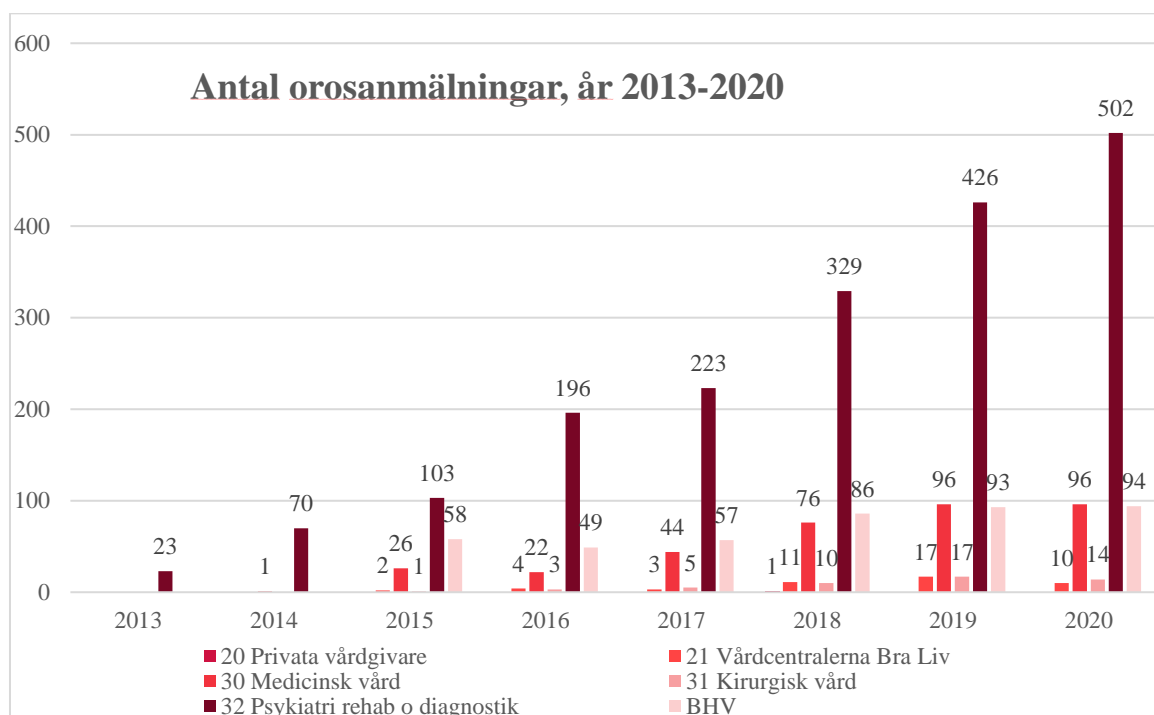
För att synliggöra barn som anhöriga används familjeformuläret. Detta skrivs i samband med inläggning i slutenvård eller när en vårdplan upprättas i öppenvård. Data visar att slutenvården använder familjeformuläret mest frekvent. Modellen Föra barnen på tal används för att stödja patienterna i sin föräldraroll. Beardslee familjeintervention och BRA-samtal är andra metoder som använder för att synliggöra barnen och som stöd i samtal med barn. Utbildning i BRA-samtal erbjuds varje år. .

För att säkra barnets rätt till information, råd och stöd när en familjemedlem avlider och för att knyta an till fortsatt möjlighet till råd och stöd fortsätter arbetet med Akutprocessen Barn i sorg fortsätter att utvecklas för att underlätta samarbetet mellan ambulans, räddningstjänst, akutmottagning, vårdcentral, polis, sjukhuskyrka och i förekommande fall POSOM-grupp.

6.3 Barnskyddsteam

Region Jönköpings län har uppmärksammat behovet av att skapa ett Barnskyddsteam som stöd till personal, i syfte att inom området barn som far illa, öka kunskapen inom hälso- och sjukvården samt förbättra samverkansrutiner såväl internt som externt. Ett länsövergripande multidisciplinärt barnskyddsteam startade 2019 i och med att alla professioner var på plats (sjuksköterska, barnläkare och socionom).

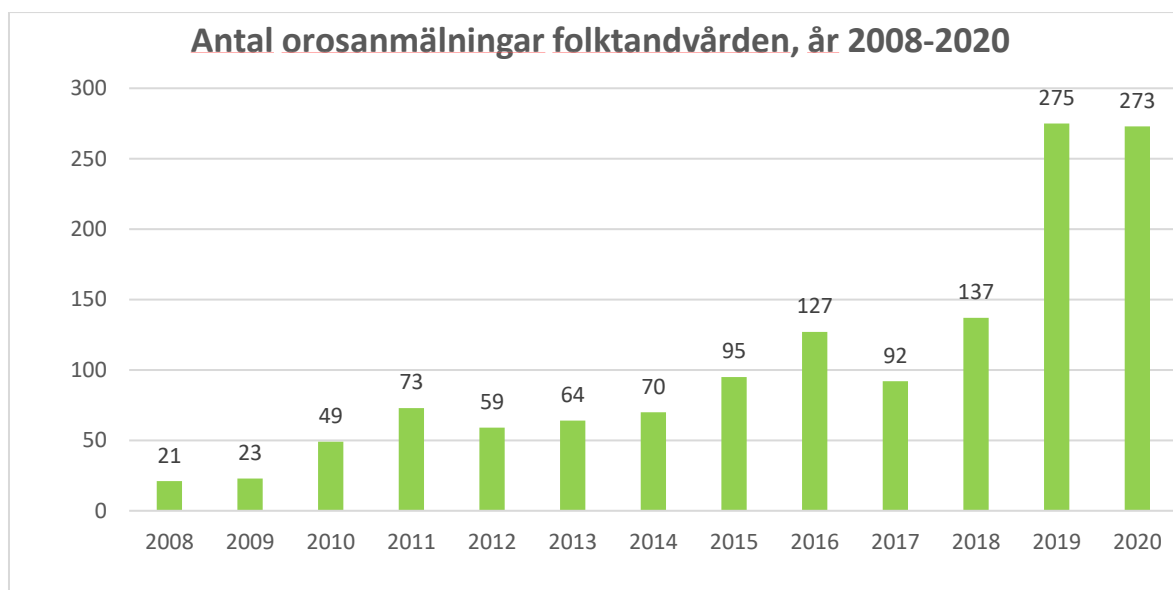
Barnskyddsteamet arbetar konsultativt gentemot verksamheterna inom Region Jönköpings län samt utbildar hälso- och sjukvårdens personal. För att förbättra arbetet med- och öka kunskapen om barn som far illa, riskerar att fara illa eller misstänks fara illa, inom hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län har barnskyddsteamet genomfört utbildningsinsatser. Utöver utbildningsinsatser bemannar barnskyddsteamet en telefon linje samt en funktionsbrevlåda där verksamheterna kan ställa frågor direkt till teamet och snabbt få svar.

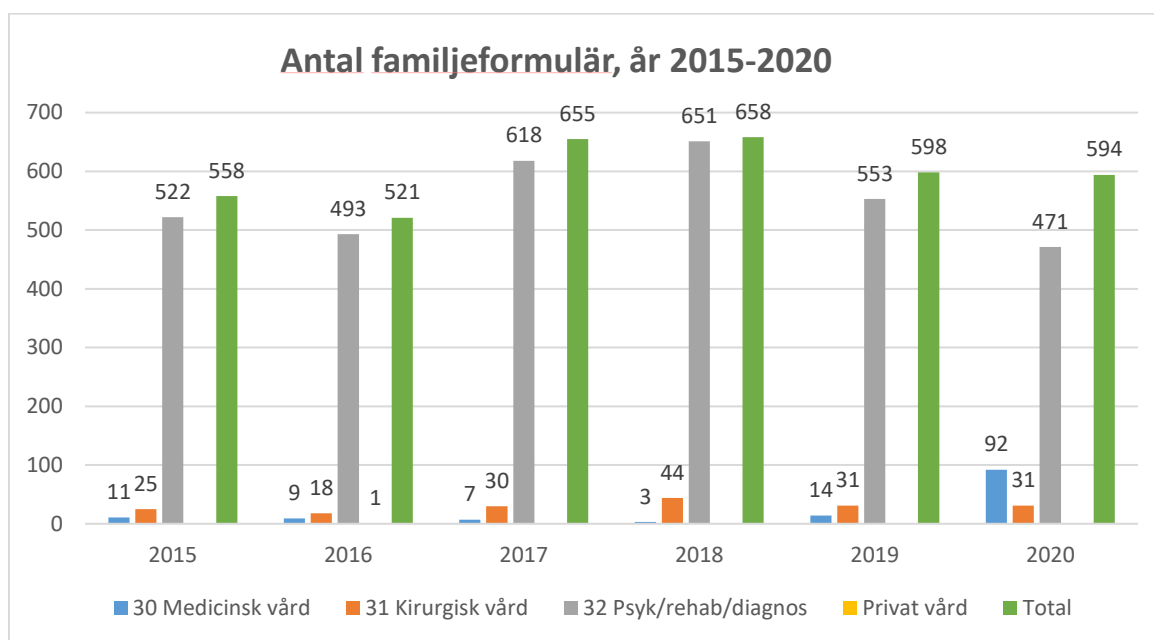
Bilden visar antalet orosanmälningar gjorda mellan år 2013 och 2020 uppdelat mellan olika verksamheter. Psykiatri, rehabilitering och diagnostik har gjort flest orosanmälningar under alla år och 502 stycken 2020.

De flesta orosanmälningar inom folktandvården är gjorda på grund av uteblivna besök.

Bilden visar antal orosanmälningar gjorda inom folktandvården från år 2008 till och med 2020. Antalet har succesivt ökat från 2013 till 2019 då det gjordes 275 orosanmälningar.

Bilden visar antal ifyllda familjeformulär mellan år 2015 och 2020 uppdelat mellan olika verksamheter. Psykiatri, rehabilitering och diagnostik har använt sig av flest familjeformulär.

6.4 Fokusgrupp Barnets rättigheter

I Jönköpings län finns en fokusgrupp för samverkan mellan Region Jönköpings län, Jönköping University, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Kommunal utveckling, Erikshjälpen, Rädda Barnen, Jönköpings kommun och Habo kommun. Den 16 december, 2020 arrangerade fokusgruppen en digital barnrättskonferens med fokus på kunskap och samtal om barnet som rättighetsbärare och vad det innebär i praktiken att arbeta med barns rättigheter inom olika verksamheter.

För ett bra liv i en attraktiv region.